

És még mindig — bizonyítékra várva

4342

„Petőfi Sándor” letartóztatásban Morvai Ferenc támadásában

Ugyan a Petőfi-expedíció magyar antropológusa, Kiszely István hisz a csodákban, koszorús költőnk állítólagos maradványainak fellelése a *Bajkálón is túli*, Mongóliával határos Burjátiban, nem tekinthető sem csodának, sem véletlennek. A kutatást igen határozott premisszák, előzetesen kialakított elképzelések alapján indította meg a reklámfilmes Balajthy András által felgyújtott képzeletű nagyrédei kazánkirály. Morvai Ferenc és csapata a Magyar Újságírók Országos Szövetségének székházában tartott tegnapi sajtótájékoztatón igazán sok mindenről beszámolt, attól kezdve, hogyan találtak rá a feltűnően nőies vonásokat hordozó csontvázra (eszerint — elnézést a profán jelzőért, nem én találtam ki — Petőfinek széles csipeje és ringó járása lett volna), miként bizonyosodtak meg tizenegy jelleg esetében a kétségbevonhatatlan egyezéstről és hogyan jelentették ki: nincs olyan tulajdonsága a megtalált csontoknak, mely kizárná, hogy az — szerintük — forradalmár költőnk maradványaival lenne azonos.

Feltétel a független szakértői vizsgálat

Csakhogya — és itt a bökkendő — az antropológiai és régészeti szakértők általában írásos bizonyítékok alapján kezdhetik munkájukat, s ebben sajnos a tájékoztató (homályos ígéreten kívül) már nem tudott semmilyen kézzelfogható, átütő erejű dokumentummal szolgálni. Annál több vádaskodással, az úgymond hazai szervek irányában, akik nemhogy segítettek, de lepten-nyomon akadályozták az expedíciót. Petőfit pedig segítőkészségük hiánya miatt egyenesen „letartóztatták”, s most egy Ulan Ude-i páncélszekrényben várja sorsa

lógusok szakmai hozzáértését, de a tudományos bizonyításnak vannak szabályai, és ezeket éppen a kérdés eredményes megválaszolásának érdekében nem hághatjuk át. Most a legjobb igazságügyi orvosszakértőket, fogászokat, történeti antropológusokat fogjuk személy szerint megkeresni, hogy a szovjet szakértőkkel együtt megnyugtatóan tisztázzák a rejtélyt.

Ellopnák a csontokat?

Ezt a várható és minden bizonnyal fontos állomást most már a *Megamorv Petőfi-bizottság is elfogadja*, bár az expedícióra mostanáig tízmilliót köl-

részt pedig a Petrovics szülők maradványainak — Kiszely Istvánnal ellentétben — több szakértő által is szükségesnek vélt összehasonlítását, mely a genetikai szabályok szerint is jó támpontot adhat az azonosításra, amennyiben valóban gyermekükről lenne szó.

Irtsuk eszményeinket!

Hogy a bizonytalan legendákra, szóbeszédre és idős helybéliek emlékezetére, meg már hajdanán is enyhén szólva kétségbevonott tanulmányokra és kutatásokra épült elképzelés végül mégis áttöréshez vezethet és megdönti az irodalomtörté-

jobbra fordulását. Pedig — s ezt nem is annyira Morvainak, mint inkább az expedícióban résztvevő szakembereknek kellett volna tudniuk — az ilyen nagy értékű leletek azonosítását, hitelesítését a nemzetközi szabályok szerint egy, a maradványokat kiásóktól független szakértői bizottság hitelt érdemlő vizsgálati eredménye után lehet csak az illető országból elszállítani. Ezért lesz valószínűleg hiábavaló a Morvai-féle bizottság felhívása a csontváz nyolc napon belüli hazahozatalára, felravatalozására, díszes temetésére kiskörösi gyakorlatmal és síremléssel, hiszen egy ilyen vizsgálat legjobb esetben is heteket vesz igénybe.

Drexler Gábor, a Művelődési Minisztérium jelenlévő főcsoportfőnöke egyébként kérdéssemre határozottan tagadta, hogy bármikor is engedélyt adtak (majd visszavonták) volna a lelet hazahozatalára, miként azt Morvai állította.

— Nem vonjuk kétségbe a résztvevő régészek és antropológusok által kialakított képet, nem tudható. Annyi azonban bizonyos: Morvaiék a nemzeti érzések emlegetésével épp egy olyan eszményképtől igyekeznek megfosztani a nemzetet, amelyben minden csalódás ellenére még hinni mert. A megalkuvást, árulást, gyávaságot elutasító, büszke és zseni forradalmár költőtől. De mit ér egy olyan Petőfi, akiről (ne adj' Isten) kiderülne, hogy (ad szurdum), egy szibériai postamester vejeként végezte életét. Vajon maradna-e forradalmi jelképünk, amelyben még hihetnénk ezután? Azt pedig elgondolni sem merem, hogy Petőfi Sándor helyett mást hoznának haza nagy dicsőséggel. Erre ugyanis Mikszáth Kálmának egy század eleji hasonló próbálkozás kapcsán tett találó megjegyzése volna érvényes. A nagy palóc erre a lehetőségre annyit mondott: botrány.

Palugyai István

Az igazság pillanata? Morvai Ferenc felmutatja az expedíció frissen elkészült jelentését

Fotó: Sárközy György

tött mecénás attól fél, a kényszerzünet alatt a csontokat illetéktelenek ellopják, kicserélik.

A magyar sajtó is bűnös persze, hogy teret engedett a Petőfi (Morvai?) ellenes kutatói véleményeknek és a Magyar Televízió az ügyben elkövetett bűneiért ki is lett tiltva a sajtótájékoztatóról. (Csak a Morvaiék által kiutaztatott városi televíziósok maradhattak.)

Ha eltekintünk a ma még bizonytalan irodalomtörténeti és történelmi forrásoktól, amelyekre az expedíciót alapozták, két fontos körülményt a csontok azonosításánál mindenképpen figyelembe kell venni. Egyrészt azt a korábban meglévő Petőfi-hajtincset (már, ha valóban az övé), melyet remélhetően sikerül fellelni valamelyik múzeumunkban, s amellyel egyértelműen bizonyítani lehetne a mostani leletet a koponyán talált hajszálak alapján. Más-